

NAGRODA IM. EDWARDA J. WENDE

„*Salus rei publicae
suprema lex esto*” 2009

Nagroda imienia Edwarda J. Wende została utworzona w 2003 roku z inicjatywy Rodziny przez Fundację dla Polski, w celu uhonorowania pamięci Edwarda J. Wende – adwokata – w czasach PRL obrońcy politycznie prześladowanych, po 1989 roku senatora i posła III RP, niezależnego w poglądach i odważnego w ich głoszeniu.

Regulamin Nagrody im. Edwarda J. Wende (fragmenty)

Nagroda jest przyznawana prawnikom i osobom zaangażowanym w działalność publiczną za szczególne dokonania na polu krzewienia i podnoszenia kultury prawnej, realizacji idei państwa prawa oraz za działania mające na celu zachowanie i rozwój tak polskiego, jak i europejskiego dorobku prawnego, umacnianie demokracji i miejsca Polski w Europie.

Nagroda przyznawana jest osobom fizycznym, które:

- działają zgodnie z zasadami etyki zawodowej i profesjonalizmu,
- w swojej działalności wyróżniły się odwagą cywilną i niezłomnością zasad,
- bezinteresownie działają na rzecz dobra publicznego.

Nagrodę przyznaje powołana w tym celu Kapituła w składzie:

Teresa Romer – Przewodnicząca Kapituły
Władysław Bartoszewski
Czesław Bielecki
Jerzy Buzek
Krystyna Chrupkowa
George Dobry
Joanna Agacka-Indecka
Andrzej Kalwas
Leon Kieres
Wojciech Młynarski
Stanisław Rymar
Ks. Jan Sikorski
Ks. Zdzisław Tranda
Tomasz Wardyński
Agnieszka Wende-Wünsche
Małgorzata Wende-Wardyńska
Jakub Wende
Piotr Wende
Tadeusz Wolfowicz
Andrzej Zoll
Przedstawiciel Fundacji dla Polski
Jan Rokita, Laureat Nagrody w roku 2003
Witold Kulesza, Laureat Nagrody w roku 2004
Irena Lipowicz, Laureatka Nagrody w roku 2005
Marek Safjan, Laureat Nagrody w roku 2006
Jacek Taylor, Laureat Nagrody w roku 2007
Marek A. Nowicki, Laureat Nagrody w roku 2008

Gospodarzem Nagrody im. Edwarda J. Wende jest **Fundacja dla Polski**.

Celem Fundacji dla Polski jest umożliwianie innym realizacji własnych działań filantropijnych.

Fundacja tworzy i upowszechnia różnorodne formy działań społecznych i oferuje usługi, za pomocą których osoby prywatne, przedsiębiorstwa i organizacje społeczne mogą, w efektywny i najbardziej dopasowany do swoich potrzeb sposób, realizować wytyczone przez siebie cele społeczne. Obecnie działania podejmowane przez partnerów współpracujących z Fundacją koncentrują się w czterech podstawowych obszarach: podnoszenie kwalifikacji zawodowych niezbędnych do dostosowywania się do potrzeb rynku pracy, wspieranie zrównoważonego rozwoju i wyrównywania potencjału społeczno-ekonomicznego poszczególnych regionów Polski, integracja grup zagrożonych marginalizacją oraz kształtowanie postaw odpowiedzialności w życiu publicznym.

Fundacja dla Polski,

ul. Narbutta 20/33, 02-541 Warszawa,
tel. (22) 542 58 80, faks (22) 542 58 90,
e-mail: fdp@fdp.org.pl, www.fdp.org.pl

Patronem prasowym i partnerem Nagrody jest „**Rzeczpospolita**” i jej wydawca Presspublica Sp. z o.o., ul. Prosta 51, 00-838 Warszawa.

„Byłem obrońcą księdza Jerzego i będę nim nadal. (...) Zobowiązuje mnie do tego nie tylko wzgląd na pamięć księdza Jerzego i Jego dobre imię, ale i zasady elementarnej przyzwoitości obrony człowieka, który już sam bronić się nie może”.

Fragment wystąpienia Edwarda J. Wende w Sądzie Wojewódzkim w Toruniu w procesie o zabójstwo ks. Jerzego Popiełuszki

Edward Joachim Wende

Urodził się w Warszawie, 16 sierpnia 1936 roku, jako syn Edwarda Karola – adwokata i Anieli Karoliny z Ziółkowskich – historyka. Wojnę i okupację przeżył w Warszawie, dopiero po Powstaniu Warszawskim przeniósł się z rodzicami do Kalisza – rodzinnego miasta matki. W roku 1953 zdał maturę w męskim gimnazjum im. Adama Asnyka. Ukończył studia prawnicze na Uniwersytecie Wrocławskim. W Warszawie odbył aplikację sądową i adwokacką zakończoną w roku 1976 egzaminem adwokackim. Specjalizował się w sprawach karnych i prawie rodzinnym.

W latach siedemdziesiątych bronił robotników Ursusa, w osiemdziesiątych występował jako obrońca w trudnych procesach politycznych działaczy opozycyjnych, między innymi: Bronisława Geremka, Janusza Onyszkiewicza, Klemensa Szaniawskiego, Leszka Moczulskiego, księdza Jerzego Popiełuszki oraz wielu innych. Bezinteresownie bronił ludzi niewinnych w czasach, w których niewielu potrafiło wykaazać się taką odwagą i determinacją.

W słynnym procesie zabójców księdza Jerzego w Toruniu był pełnomocnikiem oskarżycieli posiłkowych – rodziny księdza i Waldemara Chrostowskiego. Tę samą rolę pełnił potem w procesie generatów SB W. Ciastonia i Z. Płatka.

W roku 1989 został wybrany na Senatora III RP z Ziemi Kaliskiej. Pozostał senatorem II kadencji i został wybrany posłem w III kadencji Sejmu RP. Był członkiem senackiej Komisji Spraw Zagranicznych, Komisji Praw Człowieka i Praworządności, Komisji Inicjatyw i Prac Ustawodawczych, członkiem Komisji Administracji i Spraw Wewnętrznych Sejmu, wiceprzewodniczącym Komisji Odpowiedzialności Konstytucyjnej, członkiem międzyparlamentarnej Grupy Polsko-Litewskiej. Był członkiem Rady Regionalnej Unii Wolności oraz jej Rady Krajowej.

W 1991 roku został pierwszym po 50 latach Konsulem Honorowym Wielkiego Księstwa Luksemburg w RP. W 1995 pełnił funkcję pełnomocnika sztabu wyborczego Lecha Wałęsy. Był dwukrotnie powoływany na stanowisko sędziego Trybunału Stanu.

Na przełomie lat 2001 i 2002 przygotowywał się do pracy w Instytucie Pamięci Narodowej w charakterze doradcy dyrektora Głównej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu. Te plany przerwała choroba.

27 maja 2002 został odznaczony przez Prezydenta RP Krzyżem Komandorskim Orderu Odrodzenia Polski „Polonia Restitua”.

Zmarł, po ciężkiej chorobie, 28 maja 2002 roku.

Laureat VII edycji Nagrody im. Edwarda J. Wende

Stanisław Waltoś

Stanisław Waltoś urodził się w dniu 9 lutego 1932 r. w Stanisławowie. Jest wybitnym uczonym w dziedzinie prawa, specjalistą w zakresie postępowania karnego, prawa karnego, oraz historii prawa i kultury. Jest autorem wielu publikacji naukowych, miłośnikiem historii sztuki, zasłużonym w działaniach na polu kultury polskiej, strażnikiem uniwersyteckiej tradycji, podróżnikiem jak i znawcą piękna.

Ukończył studia prawnicze na Wydziale Prawa Uniwersytetu Jagiellońskiego w 1954 r. jako magister prawa. W 1962 r. obronił pracę doktorską p.t. „Funkcje i formy aktu oskarżenia w procesie karnym”, która nagrodzona została nagrodą Prokuratora Generalnego. Sześć lat później habilitował się na podstawie monografii p.t. „Model postępowania przygotowawczego na tle prawnoporównawczym”. W roku 1979 uzyskał tytuł i stanowisko profesora nadzwyczajnego, a w 1987 r. profesora zwyczajnego w dziedzinie nauk prawnych. Od roku 1970 docent

w Katedrze Postępowania Karnego UJ, a od października 1974 r. kierownik tej katedry do 2002 r.

W latach 1992-1997 był ekspertem Rady Europy, a w 1994 ekspertem rządu lotewskiego. Jest członkiem Polskiej Akademii Nauk (2002 członek korespondent, 2007 członek rzeczywisty), od 1995 członkiem Polskiej Akademii Umiejętności. Był przewodniczącym Komitetu Narodowego Association Internationale des Sciences Juridiques (1999-2003). Profesor Waltoś czynnie uczestniczył w zmianach legislacyjnych po 1989 r., m.in: był współautorem projektu Kodeksu Postępowania Karnego z 1997 r., autorem znanego artykułu „Model polskiego procesu karnego de lege ferenda”, ogłosił kilkadziesiąt prac z zakresu prawa. To z jego inicjatywy została wcielona w życie instytucja świadka anonimowego i świadka koronnego.

Od 1977 r. prof. Waltoś jest dyrektorem Muzeum UJ (Collegium Maius),

od 1997 r. jest profesorem w Wyższej Szkole Informatyki i Zarządzania w Rzeszowie, od 2004 r. przewodniczącym Stałej Konferencji Dyrektorów Muzeów Krakowskich i członkiem Prezydium Społecznego Komitetu Odnowy Zabytków Krakowa oraz przewodniczącym Rady Naukowej Zakładu Narodowego im. Ossolińskich.

W 2004 r. Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej przyznał prof. Waltosiowi tytuł doktora honoris causa, a w 2007 r. został dr h.c. Uniwersytetu im. Immanuela Kanta w Kaliningradzie. Jest autorem popularnego podręcznika do postępowania karnego „Proces karny, zarys systemu”.

„Człowiek, który swój adwokacki zawód traktował jak służbę i jak wyzwanie. Służył zawsze gnębionym i poniżonym. Doskonały mówca, władca słowa, bezlitosny dla zła i pełen szacunku dla poglądów przeciwnika. Był w pełnym znaczeniu tego słowa człowiekiem idei, bez oglądania się na koniunkturalne mody. I był lojalnym przyjacielem, na którego można było liczyć w złych chwilach, a zarazem barwnym, dowcipnym, uroczym kompanem. Kochał życie i umiał z niego korzystać.”

przyjaciele Zbigniew Bujak, Władysław Frasyniuk, Bronisław Geremek, Jan Lityński, Tadeusz Mazowiecki, „Gazeta Wyborcza”

„Znakomity prawnik i adwokat, nobilitował zawód piękną postawą moralną. Bardzo często zabierał głos w ważnych debatach publicznych, a jego opinia liczyła się niezwykle mocno. Od roku 1989 jako jeden z najwybitniejszych parlamentarzystów, wspomagał twórczo i kompetentnie budowę odrodzonej Rzeczypospolitej, zwłaszcza jej prawodawstwo.”

Tomasz Wołek, „Życie”

„Śmierć Edka dopisuje się do coraz dłuższej listy polskich narodowych strat. (...) Do tych, którzy zrobili już wszystko, co przyzwoici ludzie powinni w życiu zrobić, ale którzy mogli – choćby w Trybunale Stanu – wyznaczyć swoim doświadczeniem i autorytetem praktyczne granice między dobrem i złem, między tym, co w polityce wolno i czego nie wolno robić. (...) ubywa mi z widzialnego świata kolejna postać wielkiego kalibru.”

Piotr Nowina-Konopka, „Wprost”

„Edward Wende był wielkim patriotą, wybitnym prawnikiem. Z przeciwnikami polemizował z wielką klasą, nikogo nie raniąc. To był prawdziwy arbiter politycznej elegancji.”

Lech Wałęsa, „Wprost”

„Jako adwokat był (...) niebywale odważny. Także poza salą sądową. Gdy przyjeżdżał do nas do więzienia, wymuszał na naczelnikach korzystne dla nas decyzje. Wynosił od nas grypsy. Nie wszyscy mieli tyle odwagi w tamtych czasach.”

Leszek Moczulski, „Wprost”

„To był wybitny prawnik, znany z przywiązania do sprawy niepodległości, wolności i praworządności. Prawdziwy obywatel polityk. Był szanowany nawet przez przeciwników, bo miał w sobie coś, co łączy, nie dzieli”.

Tadeusz Mazowiecki, „Rzeczpospolita”

„Człowiek o wielkiej prawości, o niezłomnych przekonaniach, zawsze uczciwy, wybitny prawnik i król życia. Można go scharakteryzować jako człowieka wielkiej prawości charakteru, o niezłomnych przekonaniach. W życiu politycznym postępował zawsze uczciwie i do śmierci dochował wierności tym wartościom”

Tadeusz de Virion, PAP

Fundusz im. E. J. Wende istnieje wyłącznie dzięki hojności firm, instytucji i osób prywatnych.

Wpłaty prosimy kierować na konto:

FdP – Fundusz im. E. J. Wende, Bank DnB NORD Polska S.A. III O/Warszawa, ul. Dubois 5a, 00-184 Warszawa

71 1370 1037 0000 1706 4020 9906

Darczyńcy Funduszu w 2009 roku:

Izba Notarialna w Łodzi

Naczelna Rada Adwokacka

Okręgowa Rada Adwokacka w Warszawie

Presspublica Sp. z o.o.

oraz osoby prywatne